คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*

The Quality of Student's Internship Instruction, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

ธีรังกูร วรบำรุงกุล (Theerangkoon Warabamrungkul)**
นริศ สวัสดี (Naris Sawadee)***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้งในการประเมินคุณภาพด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกประเภทของข้อมูลแล้วสังเคราะห์สรุปผลภาพรวม

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพด้านบริบทมีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา คุณภาพด้านปัจจัยนำเข้าบ่งชี้ว่านักศึกษาสามารถเข้าใจและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามองค์ประกอบ เนื้อหาในการฝึกสอดคล้องกับสาขาวิชาเอกที่นักศึกษาเรียนมา รวมถึงนักศึกษาได้เตรียมสื่ออุปกรณ์เสริมการจัดการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี แต่ปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับตัวนักศึกษามีความเห็นขัดแย้งกันในบางส่วนเกี่ยวกับพฤติกรรม การปรับตัว การส่งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดเวลาที่นัดหมาย คุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาอยู่ในระดับดี คุณภาพด้านผลผลิตของนักศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการสอน สอนดี สอนเป็น สอนเก่ง มีการเตรียมสื่ออุปกรณ์ประกอบหลากหลาย และภาพรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในขั้นมีคุณภาพ และคุณภาพด้านผลกระทบพบว่าผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ มีประสบการณ์ และสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้

---

* บทความวิจัยเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

This research article is a part of research project: The quality of student's internship instruction, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University.

** อาจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

Lecturer Dr. at Department of Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Muang District, Chanthaburi 22000, Email: theerawara@gmail.com, Theerangkoon.w@rbru.ac.th

*** อาจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

Lecturer Dr. at Department of Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Muang District, Chanthaburi 22000, Email: sawasdeenaris@hotmail.com

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ คณะครุศาสตร์ควรเข้มงวดเกี่ยวกับพฤติกรรม การปรับตัว และการส่งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดเวลาที่นัดหมายเพื่อคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

คำสำคัญ : คุณภาพการจัดการเรียนรู้, การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

Abstract

The objective of this research was to evaluate the quality of student's internship instruction at the Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, in assessing quality in terms of context, inputs, processes, and impacts. The research was a qualitative research. The interview was used with the key informants. Content analysis was employed for typology and taxonomy analysis and synthesis.

The research found that contextual quality was clear, suitable for the current situation, and consistent with the teacher professional standards of the Teachers Council of Thailand. The Quality of inputs indicates that internship students can understand and write learning plans based on the elements. The content of the student's internship instruction corresponds to the majors studied by the students and including students prepared the media, teaching aids as well. However, the student input had conflicting views on some of the behavior, the adaptation, and the delivery of the learning plan according to the schedule of the appointment. The quality of student's internship instruction was good. The product quality of internship students can perform well. The internship students had ability to teach as well as prepare a variety of media. An overview of the achievement of the objectives of the learning management plan was in the quality stage. The impact quality was found that learners can got the knowledge, skills, experience, and able to apply knowledge, skills and experience to higher levels of learning.

Suggestion of this research was that the Faculty of Education should pay attentions to the behavior, the adaptation, and the delivery of the learning plan according to the schedule of the appointment for the high quality of Instruction.

Keywords: quality instruction, school internship

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ได้อธิบายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะที่ผลิตภาพแรงงานไทยก็ยังต่ำเนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน ความล่าช้าในการพัฒนาเทคโนโลยี และปัญหาการบริหารจัดการจึงเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคุณภาพคนพบว่ายังมีปัญหาในแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ขณะที่ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวสูงขึ้น ครอบครัวมีรูปแบบที่หลากหลายและเปราะบางสูงส่งผลต่อการบ่มเพาะให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ ประกอบกับการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยผ่านสังคมยุคดิจิทัล ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคน ให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะ การเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็วบนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12, 2559: 65) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2542: 3) จะเห็นได้ว่า ทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ล้วนได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยผ่านกระบวนการด้านการศึกษาเป็นสำคัญ รวมถึงนโยบายและเป้าหมายของสภามหาวิทยาลัยในการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พ.ศ. 2557-2561 ข้อ 2 นโยบายด้านการผลิตครู ส่งเสริมวิทยฐานะครู และบุคลากรทางการศึกษา นโยบายข้อ 1 ผลิตครุศาสตรบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูงได้มาตรฐานวิชาชีพสอดรับประชาคมอาเซียน โดยมีเป้าหมายให้บัณฑิตมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และบัณฑิตมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครู (นโยบายและเป้าหมายของสภามหาวิทยาลัยในการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พ.ศ. 2557-2561, Online: 2) จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาคุณภาพของคนไทยมีปัจจัยสำคัญมาจากการให้การศึกษา

เป็นหัวใจหลักและมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีในฐานะสถาบันทางการศึกษาชั้นสูงของประเทศได้มีความพยายามและได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัยไว้อย่างชัดเจนดังกล่าว

คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ และเป็นการฝึกทักษะและสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานประสบการวิชาชีพ เพื่อให้ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ในวิจัยเรื่องนี้เน้นในส่วนของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะที่นักศึกษาจะมีสาระการฝึกทักษะและสมรรถนะของวิชาชีพครู ประกอบด้วยสาระการฝึกทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนวิชาเอก การวัดและประเมินผล และนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ในการสัมมนาการศึกษา เพื่อให้นักศึกษามีสมรรถนะที่ประกอบด้วยความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอก ความสามารถในการประเมิน ปรับปรุง และศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และความสามารถในการปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย (ราชกิจจานุเบกษา, 2556: 71; ธีรังกูร วรบำรุงกุล, 2558: 418-419) คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูผู้ที่จะเป็นผลผลิตของมหาวิทยาลัยที่จะออกไปสู่สังคมภายนอกด้วยการประกอบอาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา หรืออาชีพอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่นักศึกษาได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องประกอบด้วยการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) จากอดีตที่ผ่านมาการประกันคุณภาพได้เน้นหนักไปที่การประกันคุณภาพทั้งองค์กร (Institutional Quality Assurance) เสียมากกว่า เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นวิธีการในการพัฒนานักศึกษาที่มีระบบ มีขั้นตอน ที่สามารถทำให้นักศึกษามีคุณภาพโดยการได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติหน้าที่สอนและภาระงานต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย จึงเป็นผลลัพธ์อีกตัวหนึ่งที่เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพในการควบคุม การตรวจสอบและการประเมินผลของการบริหารจัดการทั้งในระดับมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชาได้เป็นอย่างดี มหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชาจึงควรให้ความสำคัญในการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาอย่างรอบด้าน เพราะจะมีผลทำให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการศึกษาครบทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ละเอียดลงไปในระดับสาขาวิชา และจากการสำรวจข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในทุกสาขาวิชายังไม่ปรากฏข้อมูล ทั้งที่เป็นเอกสารที่สามารถนำมาสืบค้นและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ จึงเป็นการเสียโอกาสในการพัฒนานักศึกษาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านการประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) และการ

ประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) ที่มีผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก

การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจะมีผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ใฝ่เรียนรู้ มีการตัดสินใจด้วยความระมัดระวัง มีสำนึกในศีลธรรมและจริยธรรม ดำเนินชีวิตด้วยความเพียร อดทน มีสติ ใช้ปัญญาที่จะนำไปสู่ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เป็นต้น รวมถึงการผลิตครุศาสตรบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูงได้มาตรฐานและมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายและเป้าหมายของสภามหาวิทยาลัยในการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พ.ศ. 2557-2561 รวมถึงการที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขได้ บุคลากรทางการศึกษาและครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องเป็นคนเก่ง และเป็นคนดี สามารถเป็นต้นแบบให้แก่ผู้เรียนได้ นอกจากจะถ่ายทอดความรู้แล้วยังต้องเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ กระตุ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ตลอดจนสร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามต้องการ โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้บรรยากาศของความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้เรียนรู้จากภาพ แสง สี เสียง เพลง และคำพูด เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงองค์ความรู้อย่างแท้จริง คือ มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้สามารถนำองค์ความรู้นั้นไปใช้แก้ปัญหา (พิชญาภา ยืนยาว และณัฐวรรณ พุ่มดียิ่ง, 2560: 907) การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ (Hot Issue) ที่จำเป็นต้องได้รับการติดตามและตรวจสอบอย่างรอบด้าน ด้วยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) โดยใช้ซิปปี้ (CIPPI Model) ของสตัฟเฟิลบีมและซิงฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield., 2007: 333) ในการประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบหรือสัมฤทธิผลที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นหลักการที่จะสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ทราบถึงผลสรุปของการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นกรอบ เป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนและพัฒนานักศึกษาที่จะเป็นแม่พิมพ์ของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้งในการประเมินคุณภาพด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี โดยเน้นการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบจากการการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informants) จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง จำนวน 5 คน นักเรียน จำนวน 5 คน และนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวน 5 คน จากสถานศึกษา 5 แห่ง คือ โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนตกพรมพิทยาคาร อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนหนองบอนวิทยาคม อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด โรงเรียนคีรีเวสรัตนเพียรอุปถัมภ์ อำเภอเมือง จังหวัดตราด และโรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Interview Guideline) เป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย มีการกำหนดประเด็นหลัก ๆ ของคณะผู้วิจัยไว้ล่วงหน้า

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ สถานศึกษา จำนวน 5 แห่ง คือ โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนตกพรมพิทยาคาร อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนหนองบอนวิทยาคม อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด โรงเรียนคีรีเวสรัตนเพียรอุปถัมภ์ อำเภอเมือง จังหวัดตราด และโรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ที่สามารถสะท้อนปรากฏการณ์และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวความคิดของการวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้นำรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมและชิงฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield., 2007: 333) มาปรับประยุกต์ใช้และคณะผู้วิจัยได้นำการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการประเมินความคาดหวังในการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงสามารถสรุปการนำรูปแบบการประเมินแบบซิปปี้ (CIPPI Model) มาใช้ในงานวิจัยเรื่องนี้ด้วย เพื่อประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาnเป็นรูปแบบที่มุ่งนำผลการประเมินไปช่วยในการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศมาเพื่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ได้แก่

1. การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สำคัญ คือ วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นักศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการการเรียนรู้ในภาพรวม

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เกี่ยวข้องกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ การบรรลุวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้

5. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) เกี่ยวข้องกับการประเมินความคาดหวังของผู้เรียนในการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Current Problem) ที่ไม่สามารถหาคำตอบได้จากเอกสารเล่มใดเล่มหนึ่ง จึงต้องเก็บข้อมูลจากสนามวิจัยซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลปฐมภูมิจากพื้นที่วิจัยอย่างแท้จริง จึงต้องเก็บข้อมูลเชิงลึกในสถานศึกษา จำนวน 5 แห่ง คือ โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนตกพรมพิทยาคาร อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนหนองบอนวิทยาคม อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด โรงเรียนคีรีเวสรัตนเพียรอุปถัมภ์ อำเภอเมือง จังหวัดตราด และโรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ที่สามารถสะท้อนปรากฏการณ์และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้ โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญไว้ 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง นักเรียน และนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา รวมจำนวน 20 คน จากสถานศึกษา 5 แห่ง คือ โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนตกพรมพิทยาคาร อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนหนองบอนวิทยาคม อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด โรงเรียนคีรีเวสรัตนเพียรอุปถัมภ์ อำเภอเมือง จังหวัดตราด และโรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ใช้แนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือ โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหลัก ๆ ไว้ล่วงหน้าเพื่อสัมภาษณ์ หลังจากได้ข้อมูลแล้วคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์จำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) ด้วยการจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค คือ การวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) แยกแยะหมวดหมู่ข้อมูลแล้วสังเคราะห์สรุปผลภาพรวม

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) พบว่า วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชัดเจน มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และมีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) พบว่า องค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถเข้าใจและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามองค์ประกอบ เนื้อหาในการฝึกสอดคล้องกับสาขาวิชาเอกที่นักศึกษาเรียนมา รวมถึงนักศึกษาได้เตรียมสื่ออุปกรณ์เสริมการจัดการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี แต่ปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับตัวนักศึกษามีความเห็นขัดแย้งกันในบางส่วนเกี่ยวกับพฤติกรรม การปรับตัว การส่งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดเวลาที่นัดหมาย

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาถือว่าอยู่ในระดับดีเป็นที่ไว้วางใจได้ เพื่อการวัดและประเมินผลของนักศึกษาฝึกสอนที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงจะช่วยเหลือใน 3 ระยะ คือ ก่อนการสอนด้วยการตรวจแผนการสอน สื่ออุปกรณ์ กิจกรรมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ระหว่างสอนด้วยการพิจารณากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ได้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของแผนการสอนโดยการใช้สื่ออุปกรณ์ รวมถึงกิจกรรมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นนักเรียนให้มีส่วนร่วม สนใจในการเรียน เกิดความรู้ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ และหลังการสอนเสร็จสิ้นด้วยการพูดคุย สอบถาม รวมถึงพิจารณาจากบันทึกหลังสอนในแผนการสอนที่นักศึกษาฝึกสอนส่งมาโดยผ่านความเห็นของครูพี่เลี้ยง การบริหารจัดการการเรียนรู้ในภาพรวมของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นที่พอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยง

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) พบว่า นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการสอน สอนดี สอนเป็น สอนเก่ง มีการเตรียมสื่ออุปกรณ์ประกอบหลากหลาย และภาพรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในขั้นมีคุณภาพ

5. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) พบว่า ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ มีประสบการณ์จากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้

อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี คณะผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปปี้ (CIPPI Model) ของสตัฟเฟิลบีมเพราะครอบคลุมการประเมินตามวัตถุประสงค์การวิจัย เนื่องจากเป็นรูปแบบการประเมินที่มีความครอบคลุมตั้งแต่เริ่มดำเนินการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา ประกอบกับเป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้แนวคิดเชิงระบบครอบคลุมทั้งด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลสำเร็จ และผลกระทบของคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ

พรรณี เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา แผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นักศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการการเรียนรู้ในภาพรวม ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ การบรรลุวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้ ความคาดหวังผู้เรียนในการนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น จึงสามารถอภิปรายผลจากการวิจัยได้ดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชัดเจน มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และมีความสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มุ่งประสานการเรียนภาคทฤษฎีให้ควบคู่กับการฝึกภาคปฏิบัติ ให้มีการฝึกในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด ให้ดำเนินการฝึกอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร จัดให้มีการฝึกหลายลักษณะเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาครูให้ครบถ้วน และประสานงานกับหน่วยงานผู้ใช้ครูเพื่อให้ได้ครูใหม่ที่มีคุณภาพ เพราะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้างต้นจะช่วยให้นักศึกษาเกิดสมรรถภาพของความเป็นครู 3 ด้าน คือ

1.1 สมรรถภาพทางด้านความรู้ เป็นความสามารถของนักศึกษาครูทางด้านความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาที่จะนำไปใช้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยตรง

1.1.2 ความรู้ในวิชาชีพครูที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

1.1.3 ความรู้รองตัวอื่น ๆ ที่จะนำไปใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

1.2 สมรรถภาพทางด้านเทคนิควิธี เป็นความสามารถของนักศึกษาครูในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.2.1 งานจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2.2 งานกิจการนักเรียน

1.2.3 งานแนะแนว

1.2.4 งานธุรการ

1.2.5 งานวิจัยในชั้นเรียน

1.2.6 งานศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

1.2.7 งานพัฒนาสังคม

1.3 สมรรถภาพทางด้านคุณลักษณะ เป็นความสามารถของนักศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีลักษณะสมสำหรับการเป็นครูที่ดี ดังต่อไปนี้

1.3.1 มีความรัก ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู

1.3.2 มีค่านิยมที่พึงประสงค์ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม จริยธรรมและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู

1.3.3 มีความตระหนักในคุณค่าของการดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ

1.3.4 มีจิตสำนึกในการพัฒนาสังคมและมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย

เช่นเดียวกับกรรณิกา เรืองเดช ชาวสวนศรีเจริญ (2559: 74-75) ธีรังกูร วรบำรุงกุล (2558: 415-416), ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ และคณะ (2552: 92), และบุญประกอบ (Boonprakob, 1994: 3396) ที่ได้สรุปไว้ว่า การประเมินด้านบริบทจะเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในบริบทของการประเมินในเรื่องนั้น ๆ เป็นการประเมินถึงเป้าหมายที่ต้องการทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสพัฒนาสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และมีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้เห็นด้วยกับการประเมินบริบทดังกล่าว ดังที่เจียง (Chiang, 1996: 3374) ทำวิจัยแล้วพบว่า การประเมินด้านสภาพแวดล้อม คือ เนื้อหารายวิชาของหลักสูตรมีความซ้ำซ้อน ผู้เรียนขาดความพึงพอใจในเรื่องความยืดหยุ่นของหลักสูตรที่จะตอบสนองความต้องการผู้เรียนผู้สำเร็จการศึกษาขาดความพึงพอใจในเรื่องการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ครูและผู้เรียนขาดความพึงพอใจในเรื่องจำนวนรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพราะไม่มีโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ นโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงความต้องการของนักศึกษา และความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมาตรฐานของคุรุสภาและข้อกำหนดของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ระบุว่า นักศึกษาที่จะออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจะต้องสอบผ่านทุกรายวิชาเป็นเรียบร้อยจึงจะออกฝึกได้

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถเข้าใจและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามองค์ประกอบ เนื้อหาในการฝึกสอดคล้องกับสาขาวิชาเอกที่นักศึกษาเรียนมา รวมถึงนักศึกษาได้เตรียมสื่ออุปกรณ์เสริมการจัดการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี แต่ปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับตัวนักศึกษามีความเห็นขัดแย้งกันในบางส่วนเกี่ยวกับพฤติกรรม การปรับตัว การส่งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดเวลาที่นัดหมาย สอดคล้องกับกรรณิกา เรืองเดช ชาวสวนศรีเจริญ (2559: 66) การประเมินความเหมาะสมในด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า นักศึกษาและอาจารย์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก ส่วนบุคลากรมีความคิดเห็นว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นอยู่ในระดับปานกลาง การประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการ นักศึกษาและอาจารย์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก ส่วนบุคลากรมีความคิดเห็นว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง และการประเมินความเหมาะสมของผลผลิตของโครงการ พบว่า นักศึกษา อาจารย์และบุคลากรมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า โครงการมีความเหมาะสมด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก รวมถึง ธีรังกูร วรบำรุงกุล (2558: 415-416) ได้ประเมิน

ด้านปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับโครงสร้าง เนื้อหา วิทยากร นิสิต และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการอบรมมีความเหมาะสมและผู้ประเมินเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการอบรมมีความเหมาะสมในระดับมากและผู้ประเมินมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ด้านผลผลิตและความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผลกระทบตามความเห็นของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนของนิสิตอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ภาณุมาศ เฉลยนาค (2558: 196) ได้ประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการของโรงเรียนชุมชนวัดเสด็จสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ได้คะแนน 97.00 จาก 100 คะแนน เมื่อพิจารณาประเด็น การประเมินทั้ง 4 ประเด็น พบว่า ทุกประเด็นทุกตัวชี้วัดของการประเมินโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามประเด็นการประเมินได้ดังนี้ ด้านผลผลิต (93.73%) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ (92.80 %) ด้านปัจจัยนำเข้า (92.45 %) และด้านสภาวะแวดล้อม (91.27 %) มีชัย เอี่ยมจินดา, ณัฐกิตติ์ นาทา และบุษบา บัวสมบูรณ์ (2560: 1570) ได้ทำวิจัยประเมินโครงการสืบสานภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และพิจารณารายข้อของทุกด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน อมรรัตน์ พึ่งน่วม (2556: 8-9) ได้ทำวิจัยประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า ด้านปัจจัยพื้นฐานและสภาวะแวดล้อมของโครงการ ตามความคิดเห็นครูผู้รับผิดชอบโครงการในภาพรวมและรายข้อมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากและผ่าน เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบก่อนดำเนินโครงการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจน ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ในภาพรวมและรายข้อมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ปริมาณอาหารเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนได้จัดเวลาให้นักเรียนและครูได้ออกกำลังกายร่วมกัน ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการตามความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวมและรายข้อมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาหารจำหน่ายให้กับนักเรียนมีความสะอาด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีกองทุนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเงิน ด้านผลผลิตของโครงการตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ในภาพรวมและรายข้อมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากและผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนรู้วิธีการป้องกันสารเสพติด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมของโครงการและด้านผลผลิตของโครงการตามความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวม และรายข้อมีระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดว้า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีการปฏิบัติอย่างเหมาะสมเพื่อให้ตนเองมีสุขภาพแข็งแรงอยู่เสมอ รวมถึงณัฐวรินทร์ สิริเดชทวีติยา (2556: 226) ได้พบว่า ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการตามที่คาดหวังกับตามที่เกิดขึ้นจริงมีความสัมพันธ์กันในระดับมากและมีความสอดคล้องกัน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับโครงการอบรมมีการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจในการวางแผนและดำเนินโครงการ และนุชา สระสม (2555: 334-335) พบว่า การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

โครงการ (Input) เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเพียงพอของบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์/สถานที่ และงบประมาณที่ใช้ในโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาถือว่าอยู่ในระดับดีเป็นที่ไว้วางใจได้ เพื่อการวัดและประเมินผลของนักศึกษาฝึกสอนที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงจะช่วยเหลือใน 3 ระยะ คือ ก่อนการสอนด้วยการตรวจแผนการสอน สื่ออุปกรณ์ กิจกรรมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ระหว่างสอนด้วยการพิจารณากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ได้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของแผนการสอนโดยการใช้สื่ออุปกรณ์ รวมถึงกิจกรรมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นนักเรียนให้มีส่วนร่วม สนใจในการเรียน เกิดความรู้ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ และหลังการสอนเสร็จสิ้นด้วยการพูดคุย สอบถาม รวมถึงพิจารณาจากบันทึกหลังสอนในแผนการสอนที่นักศึกษาฝึกสอนส่งมาโดยผ่านความเห็นของครูพี่เลี้ยง การบริหารจัดการการเรียนรู้ในภาพรวมของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นที่พอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยง ซึ่งภาพรวมของการจัดการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายจะสอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้ 6 ประการ คือ 1) จัดเนื้อหาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ รวมถึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน เช่น ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ และคณะ (2552: 85-92) ได้วิจัยประเมินหลักสูตรในขั้นการประเมินกระบวนการ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ด้านการวัดและประเมินผล พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด และนุชา สระสม (2555: 334-335) พบว่า การประเมินด้านกระบวนการของโครงการ (Process) เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการดำเนินงานโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ยังสอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ คือ 1) ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร 2) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด เปนความสามารถในการคิดวิเคราะห การคิดสังเคราะห การคิดอยางสรางสรรค การคิดอยางมีวิจารณญาณ และการคิดเปนระบบ เพื่อนำไปสูการสรางองคความรูหรือสารสนเทศเพื่อการ ตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได่อยางเหมาะสม 3) ผู้เรียนมีความสามารถในการแก่ปญหาเปน 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการใช่ทักษะชีวิต และ 5)

ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการสอน สอนดี สอนเป็น สอนเก่ง มีการเตรียมสื่ออุปกรณ์ประกอบหลากหลาย และภาพรวมของการบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในขั้นมีคุณภาพ ซึ่งนักศึกษาได้ดำเนินการตามคิดของสุคนธ สินธพานนท และคณะ (2554: 18) ประกอบด้วย 1) สำรวจและศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างผู้เรียนเพื่อจะได้จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ตรงกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ ตามมาตรฐาน/ ตัวชี้วัด ของหลักสูตร 4) จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่าง ทั่วถึงและช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ 5) จัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน มีนวัตกรรมการเรียน การสอนมาใช้อยู่เสมอ 6) มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 7) เตรียมการวัดและประเมินผลให้ตรงกับเป้าหมายการเรียนรู้ และนำผลมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยงหลายท่าน เช่น

“ผลสัมฤทธิ์การสอนของนักศึกษาฝึกสอนตามที่ ผอ.ติดตามและประเมินกับครูพี่เลี้ยงถือว่า ผ่าน เพราะเขามีการเตรียมตัวตั้งแต่การเขียนแผนการสอนส่งก่อนสอนจริงอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อให้ครูพี่เลี้ยงได้พิจารณาแนะนำ และนำไปปรับแก้ไขให้เหมาะสม รวมทั้งมีการเตรียมสื่อและอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ อย่างเหมาะสมด้วย”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1)

“เป็นการฝึกประสบการณ์ที่ทำให้นักศึกษาครูได้ทั้งความรู้ ประสบการณ์ตรง และเป็นการสร้างเป้าหมายให้กับตัวนักศึกษาเอง เพราะเขาย่อมประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ได้จากการดำเนินการที่ผ่านมาของเขาเองได้ หากขาดตกบกพร่องเขาสามารถสร้างเพิ่มเติม หากดีแล้วเขาสามารถพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปได้ รวมถึงผลจากการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนกับนักศึกษาฝึกสอนเป็นการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาฝึกสอนได้ดำเนินการไปแล้วได้อีกทางหนึ่งด้วย”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2)

“ความกล้าในการที่จะยืนหน้าชั้นเรียน ความกล้าในการจัดการเรียนการสอนโดยลำพังปราศจากการช่วยเหลือของครูพี่เลี้ยงเป็นผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกสอนโดยตรง เพราะเขาได้รับการฝึกในสถานการณ์จริงครั้งแล้วครั้งเล่าจนเขาชำนาญ นี่แหล่ะเป็นผลสัมฤทธิ์โดยตรงในการจัดการเรียนการสอนที่นักศึกษาฝึกสอนได้รับ ส่วนนักเรียนก็จะได้ความรู้และความสนุกสนานไปกับกิจกรรมและสื่ออุปกรณ์ที่นักศึกษาฝึกสอนเตรียมการมาอย่างเต็มที่ การบรรลุวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้จึงอยู่ในระดับสูงมาก”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3)

“ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกสอนในช่วงแรก ๆ อาจมีระดับต่ำหน่อย แต่พอเขาได้รับคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง รวมถึงคุณครูในโรงเรียนแล้วเขาก็สามารถปรับปรุงและพัฒนาความสามารถของตนเองให้มีมากขึ้น รวมถึงนักศึกษารุ่นนี้ดีหน่อยตรงที่เขาไม่เข้าใจเนื้อหา วิธีการสอน การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ หรือสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ เขากล้าถามและขอคำแนะนำ ครูในฐานะครูพี่เลี้ยงก็รักน้อง ๆ ฝึกสอนเหมือนลูกหลาน จึงได้แนะนำทุกอย่างโดยไม่ปิดบัง น้อง ๆ ฝึกสอนจึงมีพัฒนาการเหมือนอย่างที่เห็นในทุกวันนี้คือ ครูและผู้บริหารไว้ใจให้นักศึกษาฝึกสอนดูแลนักเรียนในแต่ละห้องโดยไม่เป็นกังวลเลย”

(ครูพี่เลี้ยง คนที่ 1)

“ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกสอนถือว่า ผ่านเกณฑ์ตามที่ครูประเมินนะ น้องๆ เขาขยันมีการเตรียมเนื้อหา เตรียมสื่อ เตรียมอุปกรณ์เสริมทุกอย่างที่จะทำให้เขาสอนให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้นมาเป็นประจำ เขาจึงสอนเนื้อหาให้นักเรียนได้ดีมาก ครูหลาย ๆ ท่านในโรงเรียนยังชมเลย”

(ครูพี่เลี้ยง คนที่ 2)

“นักศึกษาฝึกสอนสามารถสอนให้นักเรียนที่เขารับผิดชอบได้รับความรู้ในเนื้อหาตามกลุ่มสาระที่รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี”

(ครูพี่เลี้ยง คนที่ 3)

“ตั้งแต่ต้นเทอมกระทั่งปัจจุบันนักศึกษาฝึกสอนมีความมั่นใจในการพูด การสอนรวมถึงมีความมั่นใจในการสื่อสารกับครูและผู้บริหาร...ทั้งนี้ ภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอนอยู่ในขั้นมีคุณภาพ”

(ครูพี่เลี้ยง คนที่ 4)

“นักศึกษาฝึกสอนสามารถสอนตามเนื้อหาที่ได้รับการมอบหมายได้เป็นอย่างดี สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม เป็นที่รักของนักเรียน ครูและผู้บริหารทุกคน”

(ครูพี่เลี้ยง คนที่ 5)

5. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ มีประสบการณ์ จากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้ เพราะนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้พยายามและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงได้สงเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนโดยได้คำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความแตกตางระหว่างบุคคลของผู้เรียน 2) การเน่นความต้องการของผู้เรียนเปนหลัก 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน 4) การจัดกิจกรรมให้นาสนใจ ไมทำให้ผูเรียนรูสึกเบื่อหนาย 5) ความมีเมตตากรุณาตอผูเรียน 6) การท่าทายให้ผู้เรียนอยากรู 7) การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู 8) การสร้าง บรรยากาศหรือสถานการณให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง 9) การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู 10) การมีจุดมุงหมายของการสอน 11) การเข่าใจผู้เรียน 12) ภูมิหลังของผู้เรียน 13) การไมยึดวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เทานั้น 14) การเรียนการสอนที่ดีเปนพลวัต กลาวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู ตลอดเวลาทั้งในด่านการจัดกิจกรรม การสร่างบรรยากาศรูปแบบเนื้อหาสาระเทคนิค วิธีการ 15) การสอนสิ่งที่ไมกลตัวผู้เรียนมากเกินไป และ 16) การวางแผนการเรียนการสอนอยางเปนระบบ สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยงหลายท่าน เช่น

“นักศึกษาสอนดี สอนเป็น สอนเก่ง เพราะเขามีการเตรียมตัวมาก่อนทำการสอน รวมถึงเขามีสื่ออุปกรณ์ประกอบหลายอย่างในแต่ละแผน อย่างน้อย ๆ เขาก็มีใบความรู้ รูปภาพ เกม เป็นต้น การประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนจึงดีตามมาด้วย นักเรียนที่เรียนด้วยจึงได้รับความรู้ตามการวางแผนการสอนที่นักศึกษาได้วางไว้เป็นอย่างดี”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1)

“นักเรียนน่าจะนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้เพราะเท่าที่ดูจากผลการเรียนเฉลี่ยและเสียงสะท้อนเกี่ยวกับการสอนของนักศึกษา ส่วนใหญ่ชื่นชม รวมถึงครู ๆ ก็ชมนักศึกษาฝึกสอนว่า สอนใช้ได้ ช่วยงานของโรงเรียนได้เยอะมาก”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2)

“ไม่ได้ตอบเอาใจนะว่า ต้องขอบคุณทางมหาวิทยาลัยที่ส่งนักศึกษามาฝึกสอนที่โรงเรียนของเรา เพราะเขาจะมีทั้งความรู้ใหม่ ๆ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ และเขาจะได้นำสิ่งที่เขามีมาใช้ในการฝึกสอน เท่าที่ประเมินจากการสังเกตและการรายงานโดยสรุปจากคณะครูที่เป็นพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอนได้ให้ทั้งความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่นักเรียนจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้แน่นอน”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3)

“ได้ผลครับ ถ้าเป็นความรู้นักศึกษาจะให้นักเรียนสามารถแสดงวิธีทำและยกตัวอย่างประกอบ ถ้าเป็นทักษะนักศึกษาจะให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มแล้วสรุปองค์ความรู้ร่วมกันแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน รวมถึงการให้เพื่อน ๆ ในห้องถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน ก็เป็นการสร้างความสนใจของนักเรียนได้อีกทางหนึ่งด้วย มันจึงเป็นการสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ไปพร้อม ๆ กัน และเชื่อได้ว่า นักเรียนจะสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 4)

“นักเรียนของเราที่ได้เรียนและมีนักศึกษาฝึกสอนเป็นพี่เลี้ยงในการแข่งขันงานศิลปะหัตกรรมครั้งที่ผ่านได้รางวัลเหรียญทอง ก็แสดงให้เห็นได้ว่า นักเรียนได้รับทั้งความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแข่งขันและการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้แน่นอน”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 5)

“ครูก็คาดหวังว่า นักศึกษาฝึกสอนจะสอนได้ตามเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยอยากให้เขาได้ในตอนแรก แต่ตอนนี้ครูเชื่อและมั่นใจว่า เขาสอนนักเรียนได้ ถ้าดูตามแผน คือ สอนได้บรรลุวัตถุประสงค์ ดูตามพฤติกรรมการสอน คือ สอนได้และสามารถเป็นครูที่ดีได้ในอนาคต เพราะนักเรียนได้ทั้งความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่เขาสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการดำเนินชีวิตและเรียนต่อในชั้นที่สูงขึ้น”

(ครูพี่เลี้ยง คนที่ 1)

“ดีครับ นักศึกษาฝึกสอนมีแผนการสอน มีสื่อที่เขาเตรียมตามเนื้อหาที่เขาจะสอน มีความร่วมไม้ร่วมมือกันระหว่างนักศึกษาฝึกสอนเองด้วยในการทำกิจกรรมเสริมต่าง ๆ ให้กับนักเรียน และเวลาสอนเขาก็ตั้งใจสอน เลยมั่นใจได้ว่า ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์นักเรียนที่น้อง ๆ เขาดูแลย่อมได้แน่นอน ดูได้จากผลการสอบภาคการเรียนที่ผ่านมาได้”

(ครูพี่เลี้ยง คนที่ 2)

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

“นักศึกษาฝึกสอนเขามีการเขียนแผนการสอนมาให้ตรวจก่อนอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เป็นประจำ และเท่าที่สังเกตการณ์สอนของน้อง ๆ เขาก็สามารถสอนได้ตามแผนที่เขาได้จัดเตรียมขึ้น และเขามีสื่อประกอบด้วย เลยมั่นใจได้ว่า ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ย่อมเกิดกับนักเรียนของเราแน่นอน”

(ครูพี่เลี้ยง คนที่ 3)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถเข้าใจและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามองค์ประกอบ เนื้อหาในการฝึกสอดคล้องกับสาขาวิชาเอกที่นักศึกษาเรียนมา รวมถึงนักศึกษาได้เตรียมสื่ออุปกรณ์เสริมการจัดการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี แต่ปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับตัวนักศึกษามีความเห็นขัดแย้งกันในบางส่วนเกี่ยวกับพฤติกรรม การปรับตัว การส่งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดเวลาที่ครูพี่เลี้ยงนัดหมาย จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในการกำหนดนโยบายหรือส่งเสริมให้คณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรืออาจารย์ผู้สอนได้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้นให้นักศึกษาได้มีระเบียบวินัย รับผิดชอบในภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถเข้าใจและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามองค์ประกอบ เนื้อหาในการฝึกสอดคล้องกับสาขาวิชาเอกที่นักศึกษาเรียนมา รวมถึงนักศึกษาได้เตรียมสื่ออุปกรณ์เสริมการจัดการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี แต่ปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับตัวนักศึกษามีความเห็นขัดแย้งกันในบางส่วนเกี่ยวกับพฤติกรรม การปรับตัว การส่งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดเวลาที่ครูพี่เลี้ยงนัดหมาย จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติในการยึดถือระเบียบวินัย ข้อตกลง และรับผิดชอบในภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาในบริบทอื่น ๆ นอกจากคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีทั้งหมดโดยภาพรวมอย่างต่อเนื่อง

3.3 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีทั้งหมดโดยภาพรวมทั้งก่อนและหลังการออกปฏิบัติการสอน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปี 2560 และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรรณิกา เรืองเดช ชาวสวนศรีเจริญ. (2558). “การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการมหกรรมส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรม เครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยสาธารณสุขภาคใต้ ครั้งที่ 23.” **วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์** ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 66-78.

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556, (2556, 4 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130 ง, หน้า 65-71.

ณัฐวรินทร์ สิริเดชทวีติยา. (2556). “การวิจัยประเมินผลโครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการติดตามและประเมินผลตามแนวคิดแผนที่ผลลัพธ์ โดยใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตกและสตัฟเฟิลบีม.” **วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย** ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน): 226-240.

ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ และคณะ. (2552). **การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.** นครปฐม: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา.

ธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2558). “ประเมินโครงการภาษาอังกฤษกับการทำงาน.” **วารสารสหศาสตร์** ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 415-443.

นุชา สระสม. (2555). “การประเมินโครงการสงเสริมการเรียนรู้หลักสูตรเกษตรอินทรียตามวิถีภูมิปัญญาไทย โรงเรียนวัดนินสุขาราม.” **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (มกราคม-มิถุนายน): 334-341.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, (2542, 19 สิงหาคม). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 1-23.

พิชญาภา ยืนยาว และณัฐวรรณ พุ่มดียิ่ง. (2560). “รูปแบบการเรียนการสอนแบบบันเทิงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม”. **Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ และศิลปะ.** ปีที่ 10, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2560): 904-920.

ภาณุมาศ เฉลยนาค. (2558). “ประเมินโครงการโรงเรียนในฝัน โรงเรียนชุมชนวัดเสด็จฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1.” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 196-206.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (2557). **นโยบายและเป้าหมายของสภามหาวิทยาลัยในการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พ.ศ. 2557-2561**. เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2560. จาก https://www.rbru.ac.th

มีชัย เอี่ยมจินดา, ณัฐกิตติ์ นาทา และบุษบา บัวสมบูรณ์. (2560). “การวิจัยและประเมินโครงการสืบสานภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร”. **Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ และศิลปะ.** ปีที่ 10, ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2560): 1560-1576.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุคนธ สินธพานนท และคณะ. (2554). วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดบุคเซ็นเตอร.

อมรรัตน์ พึ่งน่วม. (2556). “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39.” **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม** ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน): 8-22.

ภาษาต่างประเทศ

Boonprakob, M. (1994). **Dissertation Abstracts Online.** [CD-ROM (Volume 55/11 A of Dissertation Abstracts International. P. 3396)]. Illinois: Illinois State University (0092).

Chiang, P. W. (1996). **Dissertation Abstracts Online.** [CD-ROM (Volume 57-58 A of Dissertation Abstracts International. P. 3374)]. Florida: Florida International University (1023).

Stufflebeam and Shinkfield. (2007). Evaluation Theory, Models and Applications. John Wiley and Son, Ine.